

Кривогуз Геннадій Іванович

доцент кафедри управління проектами

ОРІДУ НАДУ при Президентові України, к.військ.н.

**ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ЗМІСТУ РОБОТИ
ЗАСТУПНИКА КОМАНДИРА МЕХАНІЗОВАНОГО (ТАНКОВОГО)
БАТАЛЬЙОНУ З МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ І В ХОДІ БОЙОВИХ ТА ІНШИХ ДІЙ**

У статті розроблено пропозиції щодо змісту роботи заступника командира механізованого (танкового) батальйону з матеріально-технічного забезпечення з урахуванням етапів і фаз планування тилового та технічного забезпечення і проведення організаторської роботи під час підготовки і в ході бойових та інших дій.

Ключові слова: бойові та інші дії, етапи і фази планування, задум, зміст роботи, організаторська робота, рішення, розпорядження, тилове і технічне забезпечення.

Krivoguz Gennady

**THE PROPOSALS ON THE CONTENTS OF THE WORK
OF THE DEPUTY COMMANDER MECHANIZED (TANK) BATTALION
LOGISTICS SUPPORT IN THE PREPARATION AND IN THE COURSE
OF COMBAT AND OTHER ACTIONS**

The proposals on the content of the work of the deputy commander of a mechanized (tank) battalion on logistic support with consideration of the stages and phases of the planning of logistic and technical support, as well as carrying out organizational work during preparation and in the course of combat and other activities.

Keywords: combat and other activities, milestones and phases of planning, design, content of the work, organizational work, decision, order, logistic and technical support.

Кривогуз Геннадий Иванович

**ПРЕДЛОЖЕНИЯ ПО СОДЕРЖАНИЮ РАБОТЫ
ЗАМЕСТИТЕЛЯ КОМАНДИРА МЕХАНИЗИРОВАННОГО
(ТАНКОВОГО) БАТАЛЬОНА ПО МАТЕРИАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКОМУ
ОБЕСПЕЧЕНИЮ ПРИ ПОДГОТОВКЕ И В ХОДЕ БОЕВЫХ
И ДРУГИХ ДЕЙСТВИЙ**

В статье разработаны предложения по содержанию работы заместителя командира механизированного (танкового) батальона по материально-техническому обеспечению с учетом этапов и фаз планирования тылового и технического обеспечения, а также проведения организаторской работы при подготовке и в ходе боевых и других действий.

Ключевые слова: боевые и другие действия, этапы и фазы планирования, замысел, содержание работы, организаторская работа, решение, распоряжение, тыловое и техническое обеспечение.

Постановка проблеми. У керівних документах з військового тилу [12] і технічного забезпечення [11] не враховані викладені у частинах I [2] і II [3] Бойових статутах Сухопутних військ (БССВ) нові підходи до методів, послідовності [7] і змісту роботи посадових осіб та органів управління тактичної ланки з урахуванням етапів і фаз планування бойових дій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання змісту роботи посадових осіб різних ланок органів військового управління розглядалося багатьма авторами.

О. О. Стеценко, П. А. Савков, М. О. Ляхов [13] пропонують проведення багатоваріантних розрахунків і моделювання операції (бойових дій) із використанням сучасних технологій і системи підтримки прийняття рішення на

основі застосування комплексу математичних моделей, інформаційних та розрахункових задач. Однак, питання змісту роботи посадових осіб тилового і технічного забезпечення тактичної ланки управління ними не розглядалися.

В. Й. Болотніков [1] визначає зміст пропозицій із тилового забезпечення і вказівок, які розробляє заступник командира механізованого батальйону з матеріально-технічного забезпечення, майже аналогічно до вимог частини II БССВ.

А. І. Клименко розкриває зміст бойових документів тилу бригадної ланки управління [5] без урахування вимог частини I БССВ, а також зміст розпорядження по тилу і розпорядження командира взводу забезпечення (взводу матеріального забезпечення), які розробляє заступник командира батальйону з тилу на підставі прийнятого рішення [6]. При цьому назви перелічених документів не збігаються з положеннями частини II БССВ.

Г. В. Мальков [9] детально розкриває зміст роботи і відповідних документів заступника командира військової частини з тилу і начальників служб тилу під час підготовки до бойових дій, однак зміст роботи заступника командира механізованого (танкового) батальйону з матеріально-технічного забезпечення в обороні й наступі не визначено.

П. Є. Трофименко, Ю. І. Пушкарьов., О. В. Панченко, М. М. Ляпа, О. М. Алексєєв [15] описали зміст роботи командира артилерійського підрозділу з організації бойових дій, але зміст роботи начальника штабу та заступника командира дивізіону з озброєння щодо організації тилового, технічного і медичного забезпечення не розкрили.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Зміст роботи заступника командира механізованого (танкового) батальйону з матеріально-технічного забезпечення (ЗКБ з МТЗ) під час підготовки і в ході бойових та інших дій у керівних документах ЗСУ [2; 3; 11; 12] не розкрито. У БССВ використовується некоректне з точки зору загального і часткового тлумачення терміна «матеріально-технічне забезпечення» [8], який тісно

пов'язаний з назвою та змістом деяких бойових документів і посадової особи, що їх розробляє.

Постановка завдання. Мета статті – привести зміст роботи ЗКБ з МТЗ у відповідність до сутності понять «тилове забезпечення» і «технічне забезпечення» та послідовності й змісту роботи посадових осіб бригадної ланки із наданням відповідних пропозицій.

Виклад основного матеріалу. Діяльність ЗКБ з МТЗ і командирів підрозділів тилу і технічного забезпечення під час підготовки і в ході бойових та інших дій згідно з положеннями частини I БССВ умовно можна поділити на дві основні частини [2; 7].

1) планування тилового і технічного забезпечення бойових та інших дій механізованого (танкового) батальйону;

2) організаторська робота посадових осіб тилу і технічного забезпечення з виконання прийнятих рішень і поставлених завдань.

Вихідними даними для початку роботи ЗКБ з МТЗ можуть бути рішення командира на бойові та інші дії (при методі послідовної роботи), попередні розпорядження командира з тилового і технічного забезпечення (при інших методах роботи) і накази (розпорядження) по тилу і технічному забезпеченню вищої інстанції. Термін «попередні розпорядження» пропонується використовувати замість терміну «вказівки» [7].

З урахуванням зазначених пропозицій згідно зі ст. 715 частини I БССВ командир батальйону з метою своєчасної підготовки підрозділів тилу і технічного забезпечення, усвідомивши завдання, орієнтує (в межах необхідного) ЗКБ з МТЗ на майбутні дії батальйону і віддає попередні розпорядження, в яких можуть передбачатися:

- розміри і строки створення запасів ракет, боєприпасів, ПММ, продовольства, інших необхідних матеріально-технічних засобів, норми їх витрати і порядок підвезення;

- обсяг, місце і час проведення комплексного технічного обслуговування, порядок евакуації і ремонту ОБТ під час підготовки та в ході бойових та інших дій;

- місця розміщення (розгортання) підрозділів МТЗ батальйону і порядок їх переміщення в ході бою (бойових дій);

- місця, час, порядок поповнення підрозділів ракетами і боєприпасами, заправлення військової техніки ПММ;

- організація харчування особового складу підрозділів;

- порядок захисту, оборони, охорони і маскуванню підтримання зв'язку з підрозділами МТЗ.

Також він повідомляє райони розташування підрозділів МТЗ бригади, місця збірних пунктів пошкоджених машин, шляхи маневру, підвозу та евакуації.

Крім того, порядок тилового і технічного забезпечення військової частини під час підготовки і ведення бойових та інших дій визначається наказом (розпорядженням) по тилу і технічному забезпеченню бригади (полку).

Слід зауважити, що фаза вироблення замислу тилового і технічного забезпечення може не виділятися окремо із рішення. При цьому тилова і технічна розвідка буде проводитися після формулювання рішення на тилі і технічне забезпечення бойових та інших дій батальйону.

Усвідомлюючи завдання, ЗКБ з МТЗ повинен правильно зрозуміти:

- мету, завдання батальйону і розмах майбутніх бойових та інших дій;

- завдання тилу і технічного забезпечення;

- встановлений вищим органом військового управління порядок тилового і технічного забезпечення батальйону;

- умови взаємодії з підрозділами тилу і технічного забезпечення інших бойових підрозділів своєї військової частини і сусідів;

- строк готовності тилу і технічного забезпечення.

В результаті усвідомлення завдання він визначає заходи з підготовки підрозділів тилу і технічного забезпечення, які необхідно провести негайно (першочергові заходи), кому і які віддати попередні розпорядження.

Розрахунок часу ЗКБ з МТЗ проводить з метою розподілу часу на підготовку підрозділів тилу і технічного забезпечення (у тому числі на планування тилового забезпечення та організаторську роботу), а також визначення строків проведення основних заходів щодо поповнення запасів матеріальних засобів; організації захисту, оборони, охорони та маскуванню підрозділів тилу і технічного забезпечення; організації управління тилом і технічним забезпеченням; підготовки особового складу і техніки підрозділів тилу і технічного забезпечення до виконання функціональних завдань.

Вихідними даними для розрахунку часу можуть бути строки отримання завдання, строк готовності тилу і технічного забезпечення, строки доповіді командирів рішення (замислу) на тилове і технічне забезпечення, розрахунок часу роботи штабу батальйону тощо.

Орієнтування підлеглих командирів підрозділів тилу і технічного забезпечення проводиться ЗКБ з МТЗ з метою організації своєчасної, цілеспрямованої та узгодженої їх діяльності щодо підготовки до виконання функціональних завдань у ході бойових та інших дій. Перелік питань, повнота та ступінь їх деталізації при орієнтуванні підлеглих, а також способи доведення до них необхідних даних залежать від конкретної обстановки.

Приблизний зміст орієнтування: мета, завдання батальйону і розмах майбутніх бойових та інших дій; завдання тилу і технічного забезпечення; встановлений вищим органом військового управління порядок тилового і технічного забезпечення батальйону; строк готовності тилу і технічного забезпечення; розрахунок часу; розпорядження і вказівки щодо проведення першочергових (невідкладних) заходів з підготовки підрозділів тилу і технічного забезпечення, подання відомостей, необхідних для прийняття рішення (вироблення замислу) на тилове і технічне забезпечення бойових та інших дій; порядок подальшої роботи.

У ході оцінки обстановки ЗКБ з МТЗ аналізуються і визначаються:

1) наявність, стан та можливості підрозділів тилу і технічного забезпечення, у тому числі рівень підготовки та укомплектованість спеціалістами (екіпажами (розрахунками), механіками-водіями і водіями – для інших підрозділів батальйону);

2) відповідність їх розміщення характеру майбутніх бойових та інших дій, бойовому порядку батальйону і функціональним завданням;

3) колонні шляхи пересування бойових підрозділів батальйону та можливість їх використання для підвозу та евакуації;

4) характер місцевості та найбільш доцільні райони для розміщення підрозділів тилу і технічного забезпечення;

5) потреба і забезпеченість батальйону матеріальними засобами з урахуванням їх надходження;

6) передбачуваний обсяг підвозу матеріальних засобів і можливості автомобільних підрозділів з урахуванням визначених способів підвозу;

7) наявність, стан озброєння і військової техніки (ОВТ), передбачувані витрати ресурсу, необхідність і можливість їх комплексного технічного обслуговування;

8) економічний стан району бойових та інших дій і можливості використання місцевої промислово-економічної бази (ресурсів) для тилового і технічного забезпечення батальйону;

9) ступінь ймовірного впливу противника на підрозділи тилу і технічного забезпечення, можливості та заходи щодо їх захисту, оборони, охорони і маскування;

10) морально-психологічний стан особового складу підрозділів тилу і технічного забезпечення;

11) умови управління тилом і технічним забезпеченням та наявність для цього сил і засобів, а також умови і зміст взаємодії з підрозділами тилу і технічного забезпечення інших бойових підрозділів військової частини.

Крім того, враховується радіаційна, хімічна та бактеріологічна (біологічна) обстановка; стан погоди; пора року; час доби й інші фактори та їх вплив на майбутні дії підрозділів тилу і технічного забезпечення.

В ході оцінки часу аналізуються строки, відведені на підготовку підрозділів тилу і технічного забезпечення і на виконання ними функціональних завдань.

На підставі оцінки обстановки проводиться кількісно-якісний аналіз функціональних завдань підрозділів тилу і технічного забезпечення та умов їх виконання, а також співставляються можливості зазначених підрозділів з обсягами цих завдань під час підготовки і в ході бойових та інших дій та визначається найбільш доцільна послідовність роботи посадових осіб тилу і технічного забезпечення батальйону.

Оцінку обстановки ЗКБ з МТЗ здійснює за участю підлеглих посадових осіб, які за вимогою дають відповідні довідки, розрахунки та пропозиції.

Виходячи із нових підходів щодо застосування у роботі посадових осіб окремої механізованої (танкової) бригади (полку) методу паралельно-зустрічної роботи [2], можливо передбачити, що командир батальйону під час оцінювання обстановки може заслуховувати від заступника командира батальйону з МТЗ пропозиції з тилового і технічного забезпечення. Однак, у частині II Бойового статуту Сухопутних військ [3] не уточнюються методи і моменти у послідовності роботи командира батальйону, при яких ці пропозиції надаються. Складається враження, що терміни «пропозиція» і «рішення» – це синоніми.

У пропозиціях командира батальйону з тилового забезпечення [3, ст. 724] ЗКБ з МТЗ визначає заходи та обсяг робіт з тилового забезпечення під час підготовки й у ході ведення майбутнього бою (бойових дій), способи їх виконання, місця розгортання, сили і засоби, що залучаються, склад і завдання підрозділів тилового забезпечення, їх місце в бойовому (похідному) порядку батальйону, порядок збору і використання трофейного майна і матеріально-технічних засобів, інші дані, необхідні для прийняття рішення командиром батальйону.

У пропозиціях командира батальйону з організації технічного забезпечення [3, ст. 738] ЗКБ з МТЗ доповідає заходи та обсяг робіт з комплексного технічного обслуговування ОВТ під час підготовки та в ході ведення майбутнього бою (бойових дій), способи їх виконання і місця проведення, сили і засоби, що залучаються; склад і завдання сил і засобів технічного забезпечення, їх місце в бойовому (похідному) порядку підрозділу; порядок передачі ОВТ, які неможливо відремонтувати своїми силами, силам і засобам старшого начальника.

У частину II БССВ пропонується внести наступні уточнення: «використовуючи метод паралельно-зустрічної роботи для вироблення задуму (рішення) тилового і технічного забезпечення, ЗКБ з МТЗ у ході оцінювання обстановки у зазначених вище елементах заслуховує пропозиції командирів підрозділів тилу і технічного забезпечення».

З метою надання підлеглим по можливості більшого часу на підготовку до виконання функціональних завдань ЗКБ з МТЗ у ході усвідомлення (з'ясування) завдання, орієнтування підлеглих та оцінювання обстановки може, за необхідності, віддавати їм попередні розпорядження (замість вказівок – згідно з [3]) щодо створення запасів матеріальних засобів; технічного обслуговування і ремонту бойової та іншої техніки; проведення тилової і технічної розвідки; захисту, оборони, охорони і маскуванню підрозділів тилу і технічного забезпечення та ін.

У цих розпорядженнях не повинні розкриватися задум і час початку бойових та інших дій.

На підставі усвідомлення (з'ясування) завдання і в ході оцінювання обстановки при методі паралельної роботи в умовах нестачі часу ЗКБ з МТЗ спочатку виробляє задум тилового і технічного забезпечення і доповідає його на затвердження командира батальйону. Після цього ЗКБ з МТЗ відповідно до задуму доводить завдання виконавцям попередніми розпорядженнями по тилу і технічному забезпеченню, продовжує роботу з формулювання рішення на тилове і технічне забезпечення бойових та інших дій батальйону.

При використанні методу паралельної роботи при обмежених строках підготовки бойових та інших дій завдання виконавцям доводяться після прийняття рішення на тилове і технічне забезпечення та проведення, за можливості, тилової і технічної розвідки з метою уточнення рішення, прийнятого по карті.

У задумі тилового і технічного забезпечення пропонується визначати:

- 1) завдання тилу і технічного забезпечення;
- 2) напрямок зосередження основних зусиль тилу і технічного забезпечення (район, сектор відповідальності, бойові та інші підрозділи);
- 3) склад, райони, час розміщення і переміщення підрозділів тилу та технічного забезпечення під час підготовки і в ході бойових та інших дій;
- 4) організація матеріального забезпечення під час підготовки та в ході бойових та інших дій: розміри, строки створення та ешелонування запасів матеріальних засобів (у тому числі непорушних і незнижуваних), норми витрат матеріальних засобів та організація їх підвозу, дозаправки техніки паливом і харчування особового складу;
- 5) організація технічного забезпечення під час підготовки та в ході бойових та інших дій: передбачувані витрати ресурсу ОВТ, строки, сили і засоби комплексного технічного обслуговування ОВТ, порядок евакуації пошкоджених (несправних) ОВТ та їх ремонту і передачі ремонтним органам вищої інстанції при недостатніх можливостях своїх сил і засобів, склад та завдання сил і засобів забезпечення подолання бар'єрних рубежів та їх використання після виконання завдань;
- б) організація медичного забезпечення: порядок евакуації поранених і хворих та надання їм першої медичної, долікарської (фельдшерської) допомоги.

Після затвердження командиром батальйону замислу тилового і технічного забезпечення способом доведення завдань до виконавців є попередні розпорядження по тилу і технічному забезпеченню.

В попередніх розпорядженнях по тилу і технічному забезпеченню можуть указуватися:

1) напрямок зосередження основних зусиль тилу і технічного забезпечення;

2) райони (місця), час розгортання і порядок переміщення підрозділів тилу і технічного забезпечення до початку і в ході бойових та інших дій;

3) колонні шляхи пересування бойових підрозділів батальйону, які використовуються для підвозу та евакуації;

4) завдання по тиловому і технічному забезпеченню підрозділам зі ступенем деталізації згідно із задумом;

5) строк готовності тилу і технічного забезпечення;

6) основні заходи щодо підготовки до забезпечення бойових та інших дій у тиловому і технічному відношенні;

7) час і способи доведення завдань та інші дані.

Попередні розпорядження підписуються ЗКБ з МТЗ.

Після доведення завдань до виконавців при методі паралельної роботи в умовах нестачі часу ЗКБ з МТЗ продовжує подальшу роботу з формулювання рішення на тиллове і технічне забезпечення підрозділів у майбутніх бойових та інших діях.

У рішенні на тиллове і технічне забезпечення бойових та інших дій пропонується визначати:

1) задум тилового і технічного забезпечення;

2) колонні шляхи пересування бойових підрозділів батальйону, які використовуються для підвозу та евакуації;

3) основні заходи із захисту, оборони, охорони і маскування підрозділів тилу та технічного забезпечення;

4) строк готовності тилу і технічного забезпечення;

5) організація управління тилом і технічним забезпеченням.

Рішення є основою текстуальної частини плану тилового і технічного забезпечення і оформлюється текстуально з необхідними розрахунками і графічно на робочій карті заступника командира батальйону з МТЗ. Одночасно

можуть визначатися завдання з організації морально-психологічного забезпечення дій підрозділів тилу і технічного забезпечення.

Сформульоване рішення на тилове і технічне забезпечення з метою його доведення до виконавців деталізується. При методі паралельної роботи, коли строки підготовки обмежені, для доведення бойовим та іншим підрозділам завдань з тилового і технічного забезпечення бойових та інших дій ЗКБ з МТЗ розробляє розпорядження по тилу і технічному забезпеченню. В ньому пропонується визначати:

1) напрямки зосередження основних зусиль тилу і технічного забезпечення;

2) райони (місця), час розміщення і порядок переміщення підрозділів тилу і технічного забезпечення до початку та у ході бойових та інших дій (в обороні, крім того – запасні райони);

3) колонні шляхи пересування бойових підрозділів батальйону, які використовуються для підвозу та евакуації;

4) розміри та строки створення запасів матеріальних засобів у роті забезпечення батальйону;

5) завдання підрозділам першого і другого ешелону, іншим підрозділам під час підготовки і в ході бойових та інших дій:

- розміри і строки створення запасів матеріальних засобів (у тому числі непорушних і незнижуваних), норми їх витрат на добу бойових та інших дій (період виконання завдань) та організація підвозу, райони і порядок заправлення техніки паливом, організація харчування особового складу;

- витрати ресурсу ОВТ, організація комплексного технічного обслуговування, евакуації та ремонту ОВТ, порядок передачі пошкоджених (несправних) ОВТ ремонтним органам вищої інстанції при недостатніх можливостях своїх сил і засобів;

- порядок евакуації поранених і хворих та надання їм першої медичної та долікарської (фельдшерської) допомоги;

б) завдання щодо проведення тилової і технічної розвідки (за можливості);

7) завдання щодо захисту, оборони, охорони і маскуванню підрозділів тилу та технічного забезпечення;

8) строк готовності тилу і технічного забезпечення;

9) організація управління тилом і технічним забезпеченням батальйону.

Розпорядження по тилу і технічному забезпеченню підписуються командиром, начальником штабу батальйону і ЗКБ з МТЗ.

При обмежених строках і нестачі часу на підготовку бойових та інших дій можливе відпрацювання окремих розпоряджень командира роти забезпечення і начальника медичного пункту батальйону.

За основу для визначення змісту розпорядження командира роти забезпечення доцільно взяти розпорядження командира підрозділу матеріального забезпечення військової частини [14, ст. 61] У розпорядженні командира роти забезпечення пропонується вказувати:

1) короткі відомості про супротивника;

2) загальне завдання батальйону в обсязі, що стосується тилового і технічного забезпечення;

3) район і час розміщення взводу матеріального забезпечення, порядок і строки переміщення та завдання щодо прийому матеріальних засобів та організації їх зберігання; організації підвозу матеріальних засобів підрозділам батальйону; організації забезпечення боєприпасами; організації заправки техніки паливом; організація харчування особового складу під час підготовки і в ході бойових та інших дій;

4) район і час розміщення взводу технічного забезпечення, порядок і строки переміщення його підрозділів та завдання щодо комплексного технічного обслуговування, евакуації і ремонту пошкоджених (несправних) ОВТ, а також їх передачі ремонтним органам вищої інстанції при недостатніх можливостях своїх сил і засобів під час підготовки і в ході бойових та інших дій;

5) організація захисту, оборони, охорони і маскування підрозділів роти забезпечення та виконання інших завдань;

б) строк готовності роти забезпечення до дій;

7) порядок та строки подання донесень.

До розпорядження додається витяг із розрахунку підвозу матеріальних засобів. Розпорядження підписується ЗКБ з МТЗ.

У розпорядженні начальника медичного пункту батальйону (МПБ) пропонується зазначати:

1) короткі відомості про супротивника;

2) місце і час розміщення, порядок і строки переміщення під час підготовки і в ході бойових та інших дій;

3) завдання щодо розшуку, збору і виносу (вивозу) поранених і хворих з підрозділів батальйону, надання їм першої медичної та долікарської (фельдшерської) допомоги, підготовки до подальшої евакуації;

4) організація захисту, оборони, охорони і маскування МПБ та виконання інших завдань;

5) строк готовності МПБ до дій;

б) порядок та строки подання донесень.

Зміст всіх розпоряджень повинен бути коротким, ясным, таким, що виключає будь-яку можливість його різного тлумачення.

Завдання з тилового і технічного забезпечення до підрозділів батальйону (у тому числі й тилу і технічного забезпечення) доводяться трьома методами: усна постановка завдань підлеглим особисто ЗКБ з МТЗ; постановка завдань за допомогою письмових бойових документів тилу і технічного забезпечення (у тому числі шляхом доставляння розпоряджень (попередніх розпоряджень) по тилу і технічному забезпеченню виконавцям); постановкою завдань по технічним засобам установленими сигналами і формалізованими командами.

Розпорядження (попередні розпорядження) є способом доведення завдань з тилового і технічного забезпечення до підрозділів батальйону (у тому числі й тилу і технічного забезпечення). Розпорядження, які віддаються усно,

записуються в робочий журнал запису переговорів, отриманих і відданих розпоряджень.

При змінах обстановки ЗКБ з МТЗ, командири підрозділів тилу і технічного забезпечення повинні використовувати будь-яку можливість для постановки (уточнення) підлеглим завдань особисто.

В першу чергу завдання доводяться до бойових та інших підрозділів батальйону, які діють на найважливіших напрямках, вирішують головні завдання, розпочинають діяти раніше інших або яким потрібно більше часу для підготовки. Отримання розпоряджень по тилу і технічному забезпеченню, у тому числі тих, що передаються технічними засобами зв'язку, негайно підтверджується.

З метою деталізації способів виконання деяких завдань командир батальйону під час рекогносціровки та організації взаємодії може віддавати вказівки з основних питань організації всебічного, у тому числі і тилового та технічного забезпечення бойових та інших дій, а також управління. Зміст вказівок командира батальйону з тилового і технічного забезпечення зазначено вище.

Зміст цих вказівок – основа для завершення планування тилового і технічного забезпечення (уточнення плану тилового і технічного забезпечення) та організації взаємодії з питань тилового і технічного забезпечення. У частині II Бойового статуту Сухопутних військ [3] пропонується розкрити питання сутності, змісту і порядку розроблення плану тилового і технічного забезпечення механізованого (танкового) батальйону.

План тилового і технічного забезпечення є основним документом, який координує дії всіх посадових осіб і органів управління батальйону щодо вирішення загальних завдань тилового і технічного забезпечення підрозділів під час підготовки і в ході бойових та інших дій. Він розробляється ЗКБ з МТЗ за участю начальника штабу і начальника зв'язку спільно із старшим інженером, командирами підрозділів тилу і технічного забезпечення.

План тилового і технічного забезпечення у батальйоні розробляється текстуально як деталізоване рішення з необхідними розрахунками і графічно на робочій карті заступника командира батальйону з МТЗ.

На робочій карті ЗКБ з МТЗ відображаються:

- 1) необхідні відомості про противника, завдання батальйону та сусідів;
- 2) розмежувальні лінії підрозділів, райони відповідальності й місця розташування базових таборів, якщо вони призначаються;
- 3) райони і час розгортання та переміщення підрозділів тилу і технічного забезпечення (безпосередньо підпорядкованих і на один ступінь нижче);
- 4) райони і час розгортання та переміщення органів тилу і технічного забезпечення бригади (полку), які виконують завдання в інтересах батальйону;
- 5) райони і час розгортання та переміщення підрозділів тилу і технічного забезпечення приданих і взаємодіючих підрозділів;
- 6) колонні шляхи пересування бойових підрозділів батальйону, які використовуються для підвозу та евакуації, а також бригадні (полкові) шляхи підвозу та евакуації до початку і в ході бойових та інших дій;
- 7) об'єкти місцевої промислово-економічної бази, які використовуються для тилового і технічного забезпечення бойових та інших дій;
- 8) КСП і пункт технічного спостереження батальйону, КП і ТПУ бригади (полку), час їх розгортання і напрямок його переміщення, пункти управління підпорядкованих підрозділів тилу і технічного забезпечення, а також підрозділів, що взаємодіють.

Робоча карта до плану тилового і технічного забезпечення механізованого (танкового) батальйону підписується ЗКБ з МТЗ.

У розрахунках до плану тилового і технічного забезпечення можуть відображатися:

1. Основні завдання тилу і технічного забезпечення: перелік основних завдань, їх обсяг і строки виконання під час підготовки і в ході бойових та інших дій.

2. Організація виконання основних завдань тилу і технічного забезпечення:

- склад і укомплектованість підрозділів тилу і технічного забезпечення та строки їх готовності;

- організація матеріального забезпечення (у тому числі розрахунки потреби і забезпеченості матеріальними засобами та їх підвозу, заправлення техніки паливом, організації харчування особового складу та інші);

- організація технічного забезпечення (у тому числі наявність і технічний стан ОБТ; заходи із забезпечення надійної роботи ОБТ; стан і можливості взводу технічного забезпечення та приданих сил і засобів щодо комплексного технічного обслуговування, евакуації і ремонту пошкоджених (несправних) ОБТ; порядок передачі ремонтним органам вищої інстанції ОБТ, не охоплених ремонтом; склад сил і засобів технічної розвідки (за можливості); склад сил і засобів, виділених для забезпечення подолання бар'єрних рубежів та інші);

- організація медичного забезпечення (у тому числі розрахунки евакуації поранених і хворих та надання їм медичної допомоги);

- захист, оборона, охорона і маскування підрозділів тилу і технічного забезпечення (у тому числі розрахунки інженерного обладнання, сил і засобів оборони та охорони районів розміщення підрозділів тилу і технічного забезпечення, організації радіаційної і хімічної розвідки та інші).

3. Організація управління тилом і технічним забезпеченням:

- схема зв'язку проводовими і рухомими засобами та радіозв'язку;

- таблиця позивних посадових осіб, вузлів зв'язку і пунктів управління;

- сигнали оповіщення та інші.

4. Організація взаємодії.

Зазначені розрахунки у повному обсязі можуть бути своєчасно відпрацьовані тільки з використанням автоматизованих робочих місць ЗКБ з МТЗ, командира роти забезпечення і начальника медичного пункту батальйону. У разі виходу з ладу (відсутності) автоматизованої системи управління військами тактичної ланки перелічені розрахунки розробляються в робочому

зошиті ЗКБ з МТЗ за участю командира роти забезпечення і начальника медичного пункту батальйону. При цьому необхідні розрахунки (наприклад, організація управління тилом і технічним забезпеченням) та пояснювальні дані можуть безпосередньо наноситися на робочу карту ЗКБ з МТЗ.

План тилового і технічного забезпечення підписується начальником штабу батальйону, ЗКБ з МТЗ і затверджується командиром батальйону.

Планування тилового і технічного забезпечення здійснюється на добу бойових та інших дій або на період виконання батальйоном бойового чи іншого завдання. Всі розрахунки, розпорядження по тилу і технічному забезпеченню розробляються єдиними з урахуванням виконання функціональних завдань у ході бойових та інших дій, які ведуться як із застосуванням звичайної зброї, так і зброї масового ураження.

Планування тилового і технічного забезпечення підрозділів батальйону повинно бути гнучким, передбачати найбільш ефективно застосування сил і засобів тилу і технічного забезпечення при різних варіантах дій та можливість виконання поставлених завдань в різних умовах обстановки, у тому числі при різких її змінах. Для цього воно має базуватися на передбаченні можливого розвитку обстановки за декількома варіантами дій, об'єктивних оцінках і точних розрахунках з широким використанням різноманітних засобів спеціального математичного і програмного забезпечення Єдиної інформаційно-комутаційної мережі ЗСУ в рамках Єдиної автоматизованої системи управління (ЄАСУ) ЗСУ (від Генерального штабу ЗСУ до солдата чи одиниці ОВТ) на підставі концепції мережоцентричних війн [4; 10; 16].

Після доведення завдань і завершення планування тилового і технічного забезпечення головним напрямком діяльності ЗКБ з МТЗ є організаторська робота в підрозділах з організації взаємодії, управління тилом і технічним забезпеченням та контролю за виконанням поставлених завдань і заходів підготовки.

Організаторська робота в бойових та інших підрозділах з підготовки бойових та інших дій у тиловому і технічному відношенні, а також виконання прийнятих рішень та поставлених завдань включає:

- 1) організацію взаємодії і забезпечення дій підрозділів тилу і технічного забезпечення (у тому числі із захисту, оборони, охорони і маскуванню та інші);
- 2) підготовку командирів підрозділів батальйону, у першу чергу, командира роти забезпечення, підлеглих йому командирів підрозділів, начальника медичного пункту батальйону;
- 3) організацію управління тилом і технічним забезпеченням;
- 4) контроль за підготовкою підлеглих підрозділів тилу і технічного забезпечення та їх командирів (начальників) до забезпечення бойових та інших дій, а також за своєчасним виконанням прийнятих рішень та поставлених завдань.

Із загального часу на підготовку бойових та інших дій значну його частину (до 80%) слід виділяти на організаторську роботу.

Найважливішим обов'язком ЗКБ з МТЗ є організація і підтримання взаємодії між підрозділами (у тому числі й тилу і технічного забезпечення). Як свідчать останні події в Донецькій і Луганській областях, при участі батальйону або бригади (полку) у антитерористичній операції значно зростають вимоги до організації взаємодії між формуваннями тилу різних силових структур.

Основними методами організації взаємодії БССВ [2] визначаються:

- 1) розпорядчий метод (в умовах обмеженого часу);
- 2) метод спільної роботи (коли часу достатньо);
- 3) метод обміну оперативними групами (при втраті взаємодії);
- 4) метод обміну документами взаємодії.

У батальйоні взаємодію організують:

- між підрозділами тилу і технічного забезпечення – ЗКБ з МТЗ;
- підрозділами тилу і технічного забезпечення батальйону і бригади (полку) – заступники командира бригади (полку) з тилу та озброєння;

- підрозділами тилу і технічного забезпечення сусідніх батальйонів – ЗКБ з МТЗ і заступники командира бригади (полку) з тилу та озброєння.

Командири (начальники) підрозділів тилу і технічного забезпечення, що взаємодіють, повинні однаково розуміти загальні завдання, мати між собою надійний зв'язок, за необхідності обмінюватися представниками, систематично інформувати один одного про обстановку та узгоджувати питання взаємодії.

Поряд з організацією взаємодії важливою складовою організаторської роботи є здійснення дійового контролю за правильним усвідомленням, своєчасним і точним виконанням відданих розпоряджень по тилу і технічному забезпеченню, а також надання безпосередньої допомоги виконавцям на місцях. Як правило, контроль повинен носити попереджувальний характер.

В першу чергу контролюються: готовність засобів управління тилом і технічним забезпеченням, організація взаємодії та управління; своєчасність отримання розпоряджень по тилу і технічному забезпеченню; знання і правильність розуміння посадовими особами поставлених завдань; відповідність прийнятих ними рішень поставленим завданням, які поставлені; своєчасність і якість виконання заходів з підготовки підрозділів тилу і технічного забезпечення та їх готовність приступити до виконання функціональних завдань точно у встановлений час; проведення заходів із захисту, охорони, оборони та маскування підрозділів тилу і технічного забезпечення.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Серед основних пропозицій щодо удосконалення змісту роботи ЗКБ з МТЗ під час підготовки бойових та інших дій слід зазначити визначення змісту рішення на тилове і технічне забезпечення, у тому числі й задуму тилового і технічного забезпечення, попередніх розпоряджень і розпоряджень по тилу і технічному забезпеченню.

Основними напрямками подальших досліджень можуть бути визначення порядку дій ЗКБ з МТЗ при виробленні рішення (замислу) на тилове і технічне забезпечення із застосуванням адаптивної структури метода

прийняття рішень на бойові та інші дії в різних умовах невизначеності обстановки шляхом проведення багатоваріантних розрахунків і моделювання тилового і технічного забезпечення бойових та інших дій з використанням Єдиної інформаційно-комутаційної мережі ЗСУ у рамках ЄАСУ ЗСУ.

Література.

1. Болотніков В. Й. Основи тилового забезпечення механізованих і аеромобільних підрозділів в сучасному бою: лекція. – Житомир: ЖВІ НАУ, 2009. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://vkjournal.ru/doc/2356542>.

2. Бойовий статут Сухопутних військ Збройних Сил України. Частина I. Окрема механізована, танкова бригада (полк). – К.: ГШ ЗСУ, 2009.

3. Бойовий статут Сухопутних військ Збройних Сил України. Частина II (батальйон, рота). – К.: Командування Сухопутних військ ЗСУ, 2010.

4. Затинайко О. І., Пальчук М. М., Потапов Г. М. Проблеми реформування та застосування Збройних Сил України в контексті сучасної теорії та практики воєнних конфліктів / О. І. Затинайко, М. М. Пальчук, Г. М. Потапов // Наука і оборона. – 2013. – №1. – С. 11-22 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nio.mil.gov.ua/pdf/2013-1.pdf>

5. Клименко А.І. Послідовність роботи заступника командира з тилу при організації тилового забезпечення з єднання (частини). Бойові документи тилу: лекція. – К.: НУОУ, 2010. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://vk.com/doc34793434_173638457?hash=cab4f2766d3b8f8fe3&dl=9110c2a6759b5ff328

6. Клименко А. І. Тилове забезпечення механізованого (танкового) батальйону в бою: лекція. – К.: НУОУ, 2010. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://vk.com/doc34793434_173638529?hash=130a99f62e4cc174c5&dl=ae481e43ab5f7f276c

7. Кривогуз Г. І. Пропозиції щодо методів і послідовності роботи заступника командира механізованого (танкового) батальйону з матеріально-

технічного забезпечення під час підготовки і в ході бойових та інших дій // Теоретичні та прикладні питання державотворення: зб. наук. пр. ОРІДУ/ Електронне наукове видання Нац. бібл. України ім. В. І. Вернадського. Вип. 11 – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2013. – 24 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0CBsQFjAA&url=http%3A%2F%2Ffirbis-nbu.gov.ua%2Fcgi-bin%2Ffirbis_nbu%2Fcgiiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2Ftppd_2013_12_8.pdf&ei=WUmtU7-IMqKI4gS3_YC4CQ&usg=AFQjCNFkCTI2-ZzDRICTYCFJGLjzs-yfBw&bvm=bv.69837884,d.bGE&cad=rjt

8. Кривогуз Г. І. Поняття «логістика» і його застосування при реформуванні органів управління тилом Збройних Сил України // Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. ОРІДУ/ [голов. ред. М. М. Іжа]. Вип. 2 (46) – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2011. – С. 93–96.

9. Мальков Г. В. Відповіді на питання з навчальної дисципліни «Військовий тил» [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.izbir.ru/material_vidpovid_viiskovy_til-vidpovid_viiskovy_til/

10. Можаровський В. М., Загорка О. М. Основні положення методики визначення варіанта (способу) бойових дій та складу угруповання військ (сил) для відбиття агресії / В. М. Можаровський, О.М. Загорка // Наука і оборона. – 2011. – №1. – С. 3–6 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nio.mil.gov.ua/pdf/2011-1.pdf>

11. Наставление по обеспечению боевых действий Сухопутных войск. Часть VIII. Техническое обеспечение (соединение, часть, подразделение). – М.: Воениздат, 1987, 312 с.

12. Настанова з військового тилу (тактична група, бригада, полк). Проект. – К. : МОУ, 2003.

13. Основи військового управління. Частина II. Основи служби штабів. Навчальний посібник / Стеценко О. О., Савков П. А., Ляхов М. О. За редакцією

Стеценка О. О. – К.: Ліра-К, 2007. – 177 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://lira-k.com.ua/book-stezenko-ocnovi-upravl-viyskami-2.html>

14. Руководство по действиям роты (взвода) материального обеспечения. – М.: Воениздат, 1989. – 112 с.

15. Тактична підготовка підрозділів артилерії: навч. посіб. / П.Є. Трофименко, Ю.І. Пушкарьов, О.В. Панченко та ін. – Суми: Сумський державний університет, 2010. – 528 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zavantag.com/download/docs-16676252/16676252.doc>

16. Телелим В., Тимошенко Р., Приходько Ю. Військова освіта в системі безпеки та оборони держави / В. Телелим, Р. Тимошенко, Ю. Приходько // Наука і оборона. – 2013. – №4. – с. 21–28 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nio.mil.gov.ua/pdf/2013-4.pdf>